

Vergaderjaar 2023–2024

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 956

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 9 november 2023

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Ministers van Buitenlandse Zaken, van Defensie en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over de brief van 7 juli 2023 inzake Artikel 100 brief inzake de bredere veiligheidsinzet in Irak (Kamerstuk 27 925, nr. 943).

De Ministers hebben deze vragen beantwoord bij brief van 24 oktober 2023. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Rudmer Heerema

Adjunct-griffier van de commissie,
Blom

1

Kunt u een overzicht geven van geweldsincidenten gericht tegen de NAVO-missie in Irak (NMI) die er zijn geweest in de voorafgaande 12 maanden?

Antwoord

In de periode voorafgaande aan de huidige spanningen in de regio zijn er geen geweldsincidenten geweest gericht tegen NMI. Tussen 18 en 23 oktober 2023 hebben in totaal negen aanvallen met gewapende drones en indirect vuur plaatsgevonden op locaties van de Coalitie, waaronder Ain al Assad Air Base (AAAB), al Harir Airbase, Bagdad Diplomatic Support Center en Erbil International Airport. Daarbij zijn geen slachtoffers gevallen. Voor de effecten van deze en recente ontwikkelingen op de dreigingsanalyse zie vraag 16.

2

Hoe denkt de meerderheid van het Iraakse parlement over de aanwezigheid van buitenlandse troepen in Irak?

Antwoord

Binnen de Iraakse regering en het Iraakse parlement is er brede waardering voor de militaire steun ten behoeve van de strijd tegen ISIS en de versterking van de Iraakse veiligheidssector. De aanwezigheid van buitenlandse troepen blijft echter bij delen van de Iraakse politiek gevoelig. Pro-Iraanse sjiitische politici blijven zich kritisch uiten over de aanwezigheid van buitenlandse troepen. Voor dit standpunt bestaat echter geen meerderheid.

3

Is bekend hoe lang de Amerikanen van plan zijn militair aanwezig te blijven in Irak?

Antwoord

Dat is niet bekend. Er zijn veel variabelen die hier invloed op hebben, zoals de effectiviteit en stabiliteit van de Iraakse regering, als ook de ontwikkeling van ISIS. Tijdens de veiligheidsdialoog die Irak en de VS voerden op 7 en 8 augustus jl. in Washington zijn afspraken gemaakt over de oprichting van een gezamenlijk VS-Irak militair comité. Dit komt elke zes maanden bijeen om onder meer te spreken over de dreiging die van ISIS uit gaat, de voortgang van capaciteitsopbouw van de Iraakse veiligheidsstructuren en repatriëring en re-integratie van voormalige ISIS strijders en de veiligheidssituatie in de regio. Deze gesprekken moeten op termijn leiden tot een tijdpad waarin zich zowel de leden van de Anti-ISIS-Coalitie als de Iraakse autoriteiten kunnen vinden.

4

Is bekend hoe de meest kansrijke Republikeinse presidentskandidaten in de Verenigde Staten (VS) denken over voortzetting van de Amerikaanse militaire aanwezigheid in Irak?

Antwoord

In deze fase van de campagne zijn de posities van de kandidaten nog onduidelijk. Geen van hen heeft specifiek over NMI en OIR gesproken. Vooralsnog is er zowel onder Democraten als Republikeinen steun voor de Amerikaanse troepenpresentie in Irak.

5

Worden er plannen gemaakt voor scenario's waarin de Iraakse regering besluit dat buitenlandse troepen het land moeten verlaten of de Amerikaanse regering besluit haar militairen uit Irak terug te trekken?

Antwoord

Een scenario van algehele terugtrekking is standaard onderdeel van militaire planning. Vooropgesteld staat dat de internationale troepen in Irak aanwezig zijn op uitnodiging van de Iraakse regering. In NAVO-verband zijn in een eerder stadium reeds plannen ontwikkeld voor het geval OIR de aanwezigheid zou terugbrengen en NMI niet langer op de huidige ondersteuning vanuit OIR kan rekenen. Wat *Operation Inherent Resolve* (OIR) betreft is er geen vaststaand jaartal te verbinden aan uitfasering. Dit is onder meer afhankelijk van de effectiviteit en stabiliteit van de Iraakse regering en hoe ISIS zich ontwikkelt (zie ook het antwoord op vraag 3).

6

Is er een exit-strategie? Worden daarin de lessen van de commissie die de evacuatie uit Afghanistan heeft onderzocht verwerkt? Wat zijn daaruit de belangrijkste lessen die in de exit-strategie een plaats krijgen?

Antwoord

Uitgangspunt voor de afbouw van internationale steun is dat er voldoende vertrouwen moet zijn in het eigenstandig en effectief optreden door de Iraakse strijdkrachten. Met het territoriaal verslaan van ISIS is een wezenlijk militair succes geboekt. Het kabinet acht het van belang die resultaten te bestendigen om op termijn ISIS ook duurzaam te kunnen verslaan. De Iraakse autoriteiten moeten daarom worden bijgestaan in de professionalisering van de Iraakse veiligheidssector. Gezien de weerbarstige context waarbinnen de missies in Irak functioneren, is niet met zekerheid te zeggen tot wanneer Irak ondersteuning van de internationale gemeenschap nodig heeft in de strijd tegen ISIS en de versterking van de veiligheidssector. Besluitvorming over een Nederlands vertrek zal altijd in samenspraak met bondgenoten plaatsvinden. Op lange termijn koerst de NAVO op een regulier partnerschap met Irak. Samen met de Iraakse autoriteiten zijn er doelstellingen vastgesteld om naar dit partnerschap toe te werken.

Voor de lessen die het kabinet trekt uit de evacuatie uit Afghanistan verwijst het kabinet naar het antwoord op vraag 22.

7

Waaruit bestaat de geweldsinstructie?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 10.

8

Klopt het dat de geweldsinstructie een uitwerking is van de over het algemeen vastgestelde Rules of Engagement?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 10.

9

Is de Nederlandse geweldsinstructie voor zowel NMI als *Operation Inherent Resolve* (OIR) hetzelfde?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 10.

10

Is de Nederlandse geweldsinstructie afgestemd op de andere in OIR-verband deelnemende landen?

Antwoord op vragen 7, 8, 9 en 10.

De Nederlandse geweldsinstructie voor NMI is afgeleid van de *Rules of Engagement* voor NMI. Deelnemende landen aan OIR opereren op basis van hun eigen nationale geweldsinstructie. De Nederlandse inzet in OIR vindt derhalve plaats op basis van de Nederlandse geweldsinstructie. Deelnemende landen worden over de Nederlandse geweldsinstructie geïnformeerd, onder andere om de interoperabiliteit te waarborgen. Vanwege operationele en personele veiligheid doet het kabinet geen mededelingen over de inhoud van geweldsinstructies.

11

Klopt het dat de Nederlandse Chinooks ook eenheden gaan vervoeren en er dus mogelijk eenheden van verschillende landen in eenzelfde toestel vervoerd worden met verschillende geweldsinstructies?

Antwoord

De Nederlandse bemanning van de Chinooks is verantwoordelijk voor het transport en de veiligheid daarvan en daarmee geldt de Nederlandse geweldsinstructie.

12

Is de 10-1-2 regel (voorheen «golden hour») van toepassing op zowel NMI als OIR en gegarandeerd voor de Nederlandse eenheden?

Antwoord

Ja.

13

Kunt u aangeven hoe groot de totale buitenlandse inzet is op dit moment in het kader van NMI en OIR (hoeveel FTE in totaal)?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 14.

14

Kunt u voor zoveel mogelijk westerse landen aangeven hoeveel FTE zij op dit moment inzetten in het kader van NMI en OIR?

Antwoord op vraag 13 en 14.

Het kabinet doet geen uitspraken over de militaire inzet van andere landen.

15

Hoe is de reactie in Irak op de terreuraanval van Hamas op Israël?

Antwoord

Irak veroordeelt de aanvallen van Israël op Gaza als reactie op de terroristische aanval van Hamas. De Iraakse regering zegt achter de Palestijnse bevolking te staan en wijst in verschillende verklaringen op de Palestijnse strijd tegen onrecht en bezetting. Irak roept onder andere op tot een buitengewone sessie van de Organisatie van Islamitische Landen (OIC) over de situatie. Op verschillende plekken in Irak vinden pro-Palestijnse demonstraties plaats.

16

Hoe worden de risico's ingeschat dat een Israëlische militaire operatie in Gaza (en daaruit volgende burgerslachtoffers) zorgt voor vijandelijke sentimenten tegen westerse militairen in Irak? En hoe wordt met deze mogelijke dreiging omgegaan? Ziet u hierbij ook een risico van «insider attacks» tegen adviseurs en trainers? Hoe wordt daarmee omgegaan?

Antwoord

Sinds de aanval van Hamas op Israël op 7 oktober zijn voor het eerst in anderhalf jaar tijd meerdere (aanvallen geweest op coalitielocaties in Irak. Tussen 18 en 23 oktober hebben er negen aanvallen met gewapende drones en/of raketten plaatsgevonden. De meeste aanvallen konden worden vrijdeld door het Amerikaans luchtverdedigingssysteem. Het dreigingsniveau voor drones en indirect vuur op locaties met aanwezigheid van de internationale coalitie is verhoogd van matig naar significant. Naar aanleiding van het verhoogde dreigingsniveau is een aantal voorzorgsmaatregelen getroffen. Hierbij valt te denken aan het dragen van scherfvesten of helmen op bepaalde locaties. Daarnaast gelden de maatregelen zoals omschreven in antwoord op vraag 20, zoals het gebruik van bunkers bij een verwachte raket- of mortieraanval. Vanzelfsprekend wordt de veiligheidssituatie continu gemonitord. Nederland staat hierover in nauw contact met de NAVO en bondgenoten.

17

Hoe beoordeelt u de rol van de Iraanse Revolutionaire Garde bij de aanvallen van Hamas op Israël?

Antwoord

Het kabinet is zich bewust van de speculaties hierover in verschillende media. Dat Iran al jaren Hamas en Hezbollah steunt is bekend. Het kabinet, als ook de VS en Israëlische strijdkrachten, heeft echter geen aanwijzingen voor directe betrokkenheid van Iran. Het is op dit moment nog te vroeg om te zeggen of en hoe Iran betrokken is geweest.

18

Hoe worden de risico's ingeschat dat Iran of Iraanse bondgenoten in Irak aanvallen uitvoeren op westerse doelen in Irak als onderdeel van een bredere campagne waar steun aan de aanval van Hamas op Israël mogelijk ook onderdeel van is?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 16.

19

Hoe beoordeelt u het risico dat Iran of haar bondgenoten in Irak overgaan tot aanvallen met drones of raketten op westerse militairen, in het licht van de oplopende spanning in de regio na de aanval van Hamas en het

besluit van de VS om een vliegdekschip naar de Oostelijke Middellandse Zee te sturen?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 16.

20

Hoe zijn de verblijfplaatsen van de Nederlandse militairen en hun verplaatsingen beschermd tegen drones en indirect vuur?

Antwoord

Op de bases waar Nederlandse militairen verblijven is een Amerikaans luchtverdedigingssysteem aanwezig ter bescherming van de verblijfplaatsen. Ook zijn er bunkers aanwezig. Tijdens verplaatsingen wordt gebruik gemaakt van gepantserde voertuigen. Ook zijn de militairen getraind in snel en adequaat manoeuvreren in dergelijke situaties om zo risico's te minimaliseren.

21

Constateernde dat een zelfstandige onderzoeksafdeling van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in augustus 2023 concludeerde dat Nederlandse missies in het buitenland nauwelijks succes hebben, wat zijn de lessen die geleerd zijn uit het rapport «Evaluatie Nederlandse bijdrage aan stabiliteit, veiligheid en rechtsorde in fragiele contexten en conflictgebieden» voor wat betreft de missie in Irak?

Antwoord

In lijn met de IOB-eindevaluaties MINUSMA en *Resolute Support Missie* in Afghanistan is een van de aanbevelingen van de IOB-evaluatie «Fragiele Staten» dat Nederland in de fragiele staten Mali, Afghanistan en Zuid-Soedan een te hoog ambitieniveau hanteerde. In de beide artikel 100-brieven over veiligheidsinzet in Irak vanaf 2024 geeft het kabinet zich hiervan rekenschap door realistisch en duidelijk te zijn over het bescheiden ambitieniveau van de inzet, onder meer vanwege de uitdagende context en de vele beperkingen waaronder deze missies opereren. In deze brieven zijn een heldere formulering van het missie-mandaat en doelstellingen van specifiek de Nederlandse bijdrage aan de missie opgenomen. Ook de voortgangsrapportage Irak van 17 mei jl. rapporteert realistisch over de voortgang, is duidelijk over de verschillende doelstellingen tussen de missies enerzijds en de (bescheiden) bijdrage die Nederland aan de missies en het grotere geheel levert anderzijds. Binnen de NAVO en de EU vraagt Nederland aandacht voor lokaal eigenaarschap en het belang van realistische monitoring en evaluatie.

22

Daar waar volgens het rapport-Ruys de evacuatie uit Kaboel «chaotisch en traag» is verlopen en er communicatieproblemen bleken tussen de lokale staf en het Ministerie van Buitenlandse Zaken in Nederland, zijn er voor deze missie lessen getrokken uit de evacuatie uit Kaboel, is communicatie sedert 2022 verbeterd tussen lokale staf en het ministerie, en zijn er voldoende middelen om eventueel een evacuatie voor te bereiden in Irak?

Antwoord

Naar aanleiding van de evacuatie uit Afghanistan heeft het kabinet reeds diverse maatregelen genomen, voortvloeiend uit het verbeterplan dat Crisisplan BV heeft opgeleverd en de kabinetsreactie daarop (Kamerstuk 27 925, nr. 882) en zoals ook

met de Kamer gedeeld in de brief over de implementatie van het dat verbeterplan (Kamerstuk 27 935, nr. 914). Daarnaast trekt het kabinet ook lering uit de conclusies in het rapport van de Commissie Ruys. De Kamer heeft de kabinetsreactie op dit rapport op 17 oktober 2023 ontvangen.

Het kabinet heeft cf. de motie van het lid Belhaj (Kamerstuk 35 925 X, nr. 29) nieuwe kaders geformuleerd voor de inzet van lokaal personeel en de Nederlandse inspanningsverplichting voor hun veiligheid (zie Kamerstuk 36 200 X, nr. 85) en deze uitwerkt in de crisisplannen van de ambassade. Sinds februari 2022 vindt de registratie van lokaal personeel in missiegebieden plaats volgens het daartoe ingerichte proces en is een standaardinstructie opgesteld ten behoeve van toekomstige missies. Daarnaast heeft Defensie de registratie van lokaal personeel voor de missies in Irak en Mali met terugwerkende kracht op orde gebracht. Om in toekomstige crises meer oog te hebben voor signalen die niet passen bij enig wensbeeld, wordt inmiddels in elk (pre-)crisisberaad van de ministeries aandacht besteed aan de meest waarschijnlijke én de worstcasescenario's met het daaraan gekoppelde handelingsperspectief. Dit gebeurt in samenspraak tussen de departementen in Den Haag en de post(en).

23

Worden ook waarschuwingen van lokale staf eerder serieus genomen voordat het te laat is, zoals ten tijde van de evacuatie uit Kaboel? Zo ja, wat voor concrete maatregelen zijn er genomen om communicatie beter te stroomlijnen?

Zie ook het antwoord op vraag 22.

24

Wat zijn de concrete doelstellingen van de nieuwe missie en wanneer zijn die doelstellingen volgens de bewindslieden «behaald»?

Antwoord

Er geen sprake van een nieuwe militaire missie. De Nederlandse inzet levert een bijdrage aan het bereiken van de bestaande doelstelling van de NAVO Missie in Irak. De doelstelling van NMI is tweeledig: (1) ervoor zorgen dat Irak door versterking van de Iraakse veiligheidssector weerstand kan bieden aan (een terugkeer van) ISIS en andere (terroristische) bedreigingen van de stabiliteit en (2) Irak bijstaan in het succesvol aansturen van de veiligheidssector en deze toekomstbestendig inrichten met behulp van NAVO-criteria als uitgangspunt.

De gehele bijdrage is succesvol indien deze de doelstellingen van de NAVO in Irak verder heeft weten te brengen. Daarnaast is een belangrijke doelstelling het proportioneel bijdragen aan de NAVO. De Force Protection garandeert de veiligheid van de adviseurs van NMI.

25

Wanneer precies informeert u de Kamer over meldstructuren burgerslachtoffers?

Antwoord

Defensie beziet momenteel of de bestaande meldstructuren bij vermoedens van burgerslachtoffers inzichtelijker en toeganke-

lijker te maken zijn. Uw Kamer wordt hier zo spoedig mogelijk over geïnformeerd.

26

Daar waar u schrijft dat de militaire inzet een duur heeft van ten minste één jaar, hoe groot acht u de kans dat de inzet van Nederland langer dan een jaar gaat duren? Wat is hierin de inzet van het kabinet?

Antwoord

De inzet van de *force protection* ten behoeve van NMI kan eventueel met een jaar worden verlengd. Hiermee is rekening gehouden in de militaire planning van het Ministerie van Defensie. Het kabinet streeft ernaar hierover een besluit te nemen voor het einde van 2024.

De aanvullende bijdrage aan NMI in de vorm van een *Force Commander* en ondersteunende staf is voor de duur van een jaar beschikbaar gesteld aan NMI. Nederland zal na een jaar de commandovoering en bijbehorende verantwoordelijkheid overdragen aan een andere NAVO-bondgenoot. Het kabinet besluit op een later moment over een eventuele verlenging van de helikopterinzet.

27

Constaterende dat de Force Protection-compagnie, die het kabinet eerder beschikbaar had gesteld ten behoeve van OIR, in mei jl. haar beveiligings-en bewakingstaken heeft overgedragen aan bondgenoten, kunt u toelichten hoe hun ervaring wordt gebruikt voor deze missie?

Antwoord

Defensie kent standaard processen om de *lessons learned* van elke militaire inzet te borgen in de organisatie, met het oog op toekomstige inzet. De opgedane kennis en ervaring die de eerdere *force protection*-compagnie onder OIR heeft opgedaan wordt meegenomen in de planning en voorbereiding voor de nieuwe bijdrage aan NMI.

28

Hoe is de stand van zaken met betrekking tot schadevergoeding aan de stad Hawija?

Antwoord

Op 17 mei 2023 zijn de eindrapportages van de herstelprojecten van IOM en UNDP in Hawija aan de Kamer verstrekt (Kamerstuk 27 925, nr. 937).

29

Wanneer verwacht u het rapport van de commissie-Sorgdrager over het bombardement op Hawija?

Antwoord

De commissie-Sorgdrager is een onafhankelijke onderzoekscommissie en bepaalt zelf het tijdpad rondom publicatie van het rapport is aan de commissie.

30

Hebt u een overzicht van het aantal bombardementen van de Turkse luchtmacht op Yezidi-dorpen, dan wel op stellingen van Yezidi-milities?

Antwoord

Turkse (lucht)aanvallen tegen PKK-doelwitten in Noord-Irak concentreren zich rondom de Iraaks-Turkse grens. In Sinjar, de provincie waar veel Yezidi's wonen, vinden ook (lucht)aanvallen plaats. Deze zijn met name gericht tegen de *Yekîneyên Berxwedana Şengalê* (YBS), een Yezidi-militie die Turkije beschouwt als geaffilieerd met de PKK. YBS ontkent deze affiliatie. Het kabinet beschikt niet over exacte aantallen van Turkse (lucht)aanvallen.

31

Wat is de evaluatie van recente geweldsincidenten tegen Koerdische politici in Erbil op 18 september jl. en de (aangekondigde) Turkse aanvallen op Turkse Koerden in Noord-Irak?

Antwoord

Het kabinet heeft kennisgenomen van de recente geweldsincidenten in Erbil op 18 september jl. en de recente Turkse (lucht)aanvallen in Noord-Irak. Turkije beroept zich op het recht tot zelfverdediging en stelt dat de operaties gericht zijn op het tegengaan van aanvallen door PKK en YPG op Turks grondgebied. Het kabinet erkent de Turkse veiligheidszorgen. Tegelijkertijd is het risico op escalatie in de regio zorgelijk, waaronder de mogelijke gevolgen van onrust voor de politieke en maatschappelijke stabiliteit in de KAR. In de contacten met de Turkse autoriteiten benadrukt het kabinet het belang van regionale stabiliteit, proportionaliteit en optreden binnen de kaders van het internationaal recht als ook het vermijden van burgerslachtoffers.

32

Kan en wil Nederland een rol spelen in het dempen of oplossen van interne Koerdische conflicten die een risico van geweld in zich dragen?

Antwoord

Het is in de eerste plaats aan de Koerdisch-Iraakse partijen zelf om interne geschillen vreedzaam op te lossen. Tegelijkertijd onderstreept Nederland in gesprekken met de Koerdisch-Iraakse partijen het belang van de-escalatie, benadrukt Nederland het belang van Koerdisch-Iraakse eenheid ten behoeve van stabiliteit in de KAR en de regio, en roept het op tot een constructieve dialoog om tot een vreedzame oplossing te komen.

33

Kunt u met cijfers (prijsverhogingen, of inflatie) per product aangeven hoe de oorlog in Oekraïne gevolgen heeft voor Iraakse voedsel- en brandstofprijzen?

Antwoord

De voedselprijzen in Irak zijn met 4,76% toegenomen in juli 2023 ten opzichte van diezelfde maand het jaar daarvoor. Deze toename valt slechts deels toe te rekenen aan de oorlog in Oekraïne. Een andere belangrijke factor is de depreciatie van de Iraakse dinar ten opzichte van de Amerikaanse dollar. De brandstofprijzen in Irak zijn sinds de oorlog in Oekraïne stabiel gebleven vanwege overheidssubsidies. Gewone brandstofprijzen liggen rond de 0,341 USD per liter en premium brandstofprijzen rond de 0.492 USD per liter.

34

Constaterende dat in beide artikel 100-brieven wordt gesproken over het feit dat de aanstaande verkiezingen impact kunnen hebben op de binnenlandse stabiliteit in Irak, kunt u toelichten welk effect dit kan hebben op de missie? Heeft u uitgewerkte scenario's waardoor snel beslissingen genomen kunnen worden indien de situatie escaleert?

Antwoord

Het ligt niet in de lijn der verwachting dat de aanstaande provinciale verkiezingen een directe impact zullen hebben op het functioneren van de missies. Indien de sociale onrust wel gevolgen heeft voor het functioneren van de missies, zijn bij zowel OIR als NMI de noodzakelijke voorbereidingen getroffen – in de vorm van (gerubriceerde) uitgewerkte scenario's – voor het geval de situatie escaleert.

35

Kunt u toelichten waar het helikopterdetachement van honderdtwintig personen uit bestaat?

Antwoord

Het detachement bestaat voornamelijk uit diverse operationele, logistieke en technische eenheden, evenals overige ondersteunende eenheden zoals planners, medisch personeel en communicatie- en informatie-experts.

36

Aangezien in het verleden de Camp Al Assad Air Base het doelwit is geweest van een raketaanval (2021), kunt u toelichten hoe de veiligheids-situatie op het vliegveld op dit moment is?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 1.

37

Kunt u met cijfers aangeven hoe Nederland bijgedragen heeft aan de versterking van de Iraakse veiligheidssector?

Antwoord

Nederland lever op verschillende manieren een bijdrage aan het versterken van de veiligheidssector in Irak. In het verleden heeft Nederland via de Anti-ISIS-Coalitie/*Operation Inherent Resolve* met onder meer F16's en Force Protection van 100 tot 150 militairen bijgedragen aan het territoriaal verslaan van ISIS. Tot op heden draagt Nederland bij met trainers en adviseurs. Daarnaast draagt Nederland al sinds 2018 met een personele bijdrage bij aan de Europese adviesmissie in Irak (EUAM) en het hervormingsprogramma van de Peshmerga (MoPA). Met de accentverlegging naar meer strategische advisering en capaciteitsopbouw ligt het voor de hand dat het zwaartepunt in de Nederlandse bijdrage nu komt te liggen op de NAVO Missie in Irak.

Daarnaast draagt Nederland ook via de stabilisatie-inzet bij aan de versterking van de veiligheidssector. Nederland heeft in de periode van januari 2020 t/m augustus 2023 via het *United Nations Development Programme* (UNDP) 7.2 miljoen euro beschikbaar gesteld voor technisch advies aan de provinciale politie van Ninewa, het Iraakse Ministerie van Binnenlandse Zaken en het opleidingscentrum voor vrouwelijke politie. Tijdens

dit programma zijn er zes *Model Police Stations* (MPS) opgezet als voorbeeld voor het werk van de lokale politie. Het doel is dat deze politiestations makkelijk toegankelijk zijn voor burgers en een plek zijn waar burgers met vertrouwen naartoe gaan om te rapporteren. Deze stations dienen daarbij als leer-en ontwikkelcentrum voor politiemensen en als voorbeeld voor de Iraakse overheid om zelf verder te financieren. Daarnaast zijn in 2022 1.179 politie officieren (waarvan 34 vrouwen) getraind in het doen van strafrechtelijke onderzoeken. Ook zijn er 8 vrouwelijke politie officieren toegewezen per MPS ter ondersteuning van de informatiebalie die zich bezighoudt met het behandelen van zaken van vrouwen en kinderen. Ook zijn er 547 mensen (waarvan 89 vrouwen) opgeleid in het vervolgen van georganiseerde en financiële criminaliteit. Daarnaast zijn in 2022 onder het *Funding Facility for Stabilization* (FFS) via UNDP, o.a. met Nederlandse steun, 45 politiebureaus en 3 rechtbanken hersteld. Deze dragen bij aan de terugkeer en toegang tot recht van intern ontheemden en terugkeerders.

38

Daar waar u in de brief schrijft hoe Islamitische Staat in Irak en Syrië (ISIS) nog steeds kleinschalige aanslagen uitvoert tegen sektarische groepen en Iraakse veiligheidstroepen, kunt u toelichten of er ook sprake is van aanslagen gericht op leden van de anti-ISIS-coalitie?

Antwoord

Er zijn sinds 2022 geen gerichte aanslagen meer geweest tegen leden van de anti-ISIS-coalitie. Eind augustus jl. sneuvelde een Franse militair tijdens gevechtshandelingen van OIR. Dit was het gevolg van confrontaties die ontstonden bij een anti-ISIS-operatie geïnitieerd door de Coalitie.

39

Daar waar u in de brief benadrukt dat de impact van de Nederlandse missie niet overschat moet worden, kunt u toelichten waarom er in deze context gekozen is voor de omvang van deze inzet?

Antwoord

Er is geen sprake van een Nederlandse missie. Zoals omschreven in de artikel 100 brief over de bredere veiligheidsinzet in Irak van 7 juli jl. en de aanvullende artikel 100 brief van 29 september jl. levert Nederland een bijdrage aan verschillende missies in Irak. Het gaat om de NAVO Missie in Irak (NMI), de Europese Adviesmissie in Irak (EUAM) en de militaire operatie van de Anti-ISIS-Coalitie «*Operation Inherent Resolve*» (OIR) in Irak. Daarnaast levert Nederland een bilaterale bijdrage aan het *Peshmerga Hervormingsprogramma* (MoPA). De Nederlandse bijdrage moet gezien worden als onderdeel van een groter geheel.

Deelname aan internationale missies vindt vrijwel altijd plaats in een weerbarstige context en gaat gepaard met grote uitdagingen en onzekerheden. Een veelheid van factoren spelen een rol bij het maken van voortgang. Daarvan geeft het kabinet zich rekenschap. Het kabinet acht een stabielere en veiliger Irak van onverminderd strategisch belang voor Nederland. Hoewel ISIS niet meer beschikt over de slagkracht die de terreurorganisatie eerder had, beschouwt het kabinet ISIS nog steeds als gevaar voor de stabiliteit in een regio aan de grenzen van Europa. Zoals uiteengezet in de artikel-100 brief van 7 juli jl. en de aanvullende artikel-100 brief van 29 september jl. ligt het zwaartepunt in de

veiligheidsinzet niet meer op directe gevechtshandelingen maar op strategische advisering en capaciteitsopbouw. Met de aanvullende bijdrage vervult Nederland tevens een belangrijke bondgenootschappelijke verantwoordelijkheid jegens de NAVO en coalitiegenoten binnen de Anti-ISIS-Coalitie.

40

Kunt u toelichten op welke concrete manier Nederland bijdraagt aan ontminning in Irak?

Antwoord

Nederland steunt twee organisaties in Irak gericht op ontminning: de *Mines Advisory Group* (MAG) en *Handicap International* (HI). Het project met MAG heeft activiteiten lopen in federaal Irak en in de Koerdische regio (Kirkuk, Ninewah, Erbil, Sulaymaniya) en loopt van 2020–2024 voor een budget van 3 mln. Het programma met HI heeft activiteiten in Kirkuk, inclusief Hawija, en liep tot eind augustus 2023, met een budget van 3 miljoen voor drie jaar. Beide organisaties richten zich op het ruimen van mijnen en explosieven, capaciteitsopbouw van lokale organisaties en ontminningsdiensten, hulp aan slachtoffers en voorlichting aan de bevolking over het risico van mijnen. HI heeft tot nu toe in Irak 18.900 mensen bereikt met voorlichting over de risico's van mijnen hetgeen bijdraagt aan een vermindering van slachtoffers. HI heeft ook huizen, landbouwgrond en wegen mijnvrij gemaakt, waardoor de levensomstandigheden van 4.500 mensen zijn verbeterd. Verder heeft HI de capaciteit van het Iraakse *Directorate of Mine Action* versterkt met als doel data te verzamelen over wat voor soort hulp slachtoffers nodig hebben en hen met meer gerichte hulp te steunen. MAG heeft in de afgelopen twee jaar 278.080 m² grond, ruim 55 voetbalvelden, geruimd waarbij 715 geïmproviseerde explosieven, 392 antipersoneelsmijnen en 120 explosieve oorlogsresten zijn verwijderd. De grond is inmiddels weer geheel in gebruik genomen, hoofdzakelijk voor landbouw doeleinden. 6.554 mensen ontvingen risicovoorklichting van MAG.

41

Kunt u toelichten wat voor soort lokaal personeel ingezet gaat worden tijdens de missie?

Antwoord

Tijdens de missie worden, in NAVO-verband, verschillende lokale diensten afgenomen. Hierbij moet u denken aan de inzet van tolken, onderhouds- en facilitair personeel en personeel ten behoeve van de inrichting van de infrastructuur ter plaatse.

42

Wat zijn de lessen die de *Foreign Terrorist Fighters* (FTE)-werkgroep heeft geleerd bij de bestrijding van terrorisme?

Antwoord

De *Foreign Terrorist Fighters* (FTF) werkgroep van de Anti-ISIS Coalitie richt zich op de bespreking van de dreiging uitgaande van buitenlandse ISIS-strijders, en de daaraan verbonden uitdagingen zoals het tegengaan van reisbewegingen en de rehabilitatie en re-integratie van strijders en hun gezinnen. De drie andere werkgroepen van de coalitie richten zich op het delen van ervaringen en het formuleren van inzet ten aanzien van het tegengaan van financiële stromen, ISIS-propaganda, en op het

ondersteunen van stabilisatie inzet in Irak en Syrië. De werkgroep blijft manieren zoeken om aan te sluiten bij de andere werkgroepen om het werk van de coalitie te blijven stroomlijnen en impact op de uitdagingen van nu te vergroten. De werkgroep en de Coalitie in den brede zijn in overeenstemming dat terrorismebestrijding een holistische aanpak behoeft. Dat wil zeggen een focus op enerzijds bestrijding van de dreiging van terrorisme en anderzijds de aanpak van de grondoorzaken die leiden tot terrorisme en gewelddadig extremisme. Daarbij is het van belang dat er aandacht is voor het waarborgen van mensenrechten en het betrekken van het maatschappelijk middenveld.

43

Welke NAVO-criteria zijn relevant bij het toekomstbestendig inrichten van de Iraakse veiligheidssector?

Antwoord

De NAVO-missie helpt Irak bij het opbouwen van duurzamere, transparantere, inclusievere en effectievere veiligheidsinstellingen en strijdkrachten, zodat deze zelf in staat zijn hun land te stabiliseren en terrorisme tegen te gaan. Hiervoor hanteert de missie NAVO-criteria voor standaardisatie en logistiek, *human resource management* en opleidingstrajecten voor militairen. Ook adviseert de missie de Iraakse veiligheidssector in lijn met staand NAVO-beleid op het gebied van de bescherming van burgers, naleving van het humanitair oorlogsrecht, goed bestuur en de vrouwen-, vrede- en veiligheidsagenda.

44

Gegeven het feit dat u in de artikel 100-brieven schrijft dat het uitvoeren van mobiele bewakings- en beveiligingstaken de «voornaamste» taak van de Nederlandse militairen wordt, kunt u toelichten welke andere taken de Nederlandse militairen gaan uitvoeren?

Antwoord

Overige taken houden onder meer in het uitvoeren van logistieke verplaatsingen van materieel, indien nodig medische ondersteuning van NMI-personeel en bij een *in extremis* scenario het ondersteunen in de beveiliging van de basis.

45

Daar waar u in de brief schrijft dat voorafgaande aan de missie logistieke voorbereiding op het gebied van personeel, materieel en infrastructuur in Irak zullen plaatsvinden, kunt u toelichten door wie deze voorbereiding gedaan wordt?

Antwoord

De logistieke voorbereidingen worden verzorgd door militairen van de Landmacht, Luchtmacht en het Defensie Ondersteunings-commando, in combinatie met lokaal personeel. Zie ook antwoord op vraag 41.

46

Gegeven het feit dat u in de brief schrijft dat op verschillende locaties de Iraakse autoriteiten verzoeken om niet-militaire uniforms te dragen, kunt u toelichten hoe de veiligheid van de Nederlandse militairen wordt gewaarborgd wanneer zij niet-militaire kleding dragen?

Antwoord

Het dragen van niet-militaire uniformen geldt enkel bij *force protection* van locaties rondom het vliegveld of andere openbare plekken waar niet teveel militaire zichtbaarheid gewenst is. Militairen dragen dan civiele kleding en nemen voorzorgsmaatregelen om hun eigen veiligheid en die van de adviseurs te garanderen.

47

Hebben de beperkingen in de infrastructuur op Camp Union III, waarover u in de brief schrijft, invloed op de veiligheid van de militairen?

Antwoord

Het gaat om aanpassingen op het gebied van klimaatcontrole en brandveiligheid voor de stalling en het onderhoud van de helikopters. Deze dragen bij aan het vergroten van de veiligheid.

48

Wat houdt de schaarste aan bepaalde typen munitie voor de Force Protection-eenheid precies in? Betekent dit dat zij minder munitie tot hun beschikking hebben dan zij eigenlijk zouden willen? Waardoor kan hier niet in voorzien worden?

Antwoord

De munitievoorraad voor de Force Protection eenheid is beperkt maar voldoende voor het op peil houden van de operationele gereedheid van de eenheid.